

ситуацію, “перетворювати суєтне на вічне”, знаходити у відносних цінностях абсолютний зміст. Осмислення власного існування і прийняття відповідальності за нього, що знаходить своє вираження в прагненні до постійного розвитку на основі власних ресурсів і стає “детермінантою здоров’я” людини.

Література:

1. Франкл В. Людина у пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. – Х.: 2000. – 160 с.
2. Франкл В. Людина в пошуках сенсу: [Збірник]: Пер. з англ. і нім. В. Франкл; під ред. Л. Я. Гозмана, Д. А. Леонтьєва; Вступ. ст. Д. А. Леонтьєва. – М.: Прогрес, 1990. – 366 с.

Сторожук С. В., Гоян І. М.,

Національний університет біоресурсів природокористування,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
storozhuksv@nubip.edu.ua, ivigoian@gmail.com

ГЕНДЕР ТА ЗДОРОВ’Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Початок 2020 року став справжнім випробуванням для усього світу загалом й України, зокрема. Пандемія Covid-19 докорінно змінила цінності сучасного європейського суспільства, прикувавши суспільну увагу до теми виживання. Вона стала не тільки осереддям інтелектуальних пошуків науковців усього світу, а й безпосередньою темою буденного життя. Навряд чи залишалися серед нас люди, які в умовах страшної пандемії, хоча би кілька разів не ставили питання свого виживання. Ще гострішою ця тема, а радше зміни, котрі чекають нас після пандемії, стала для соціогуманітаріїв. На початках вимушеної самоізоляції спільнот та окремих людей, багато з них почали говорити про “справжні” (зазвичай традиційні) й “несправжні” цінності людини, про перспективи лібералізму як ідеології та як суспільного світогляду. Цікаво, що у подібних дискусіях прямо чи опосередковано поставала тема гендеру. Так, приміром, почесний патріарх ПЦУ Філарет, в одному з публічних ЗМІ заявив, що основною причиною поширення вірусу є одностатеві шлюби; вони розбещують людину та ведуть до гріха. З огляду на це, на думку почесного патріарха, наразі є всі підстави тлумачити пандемію як кару Господню. Не оминали цієї теми й менш консервативні мислителі, котрі зазвичай звертали увагу на те, що в умовах пандемії, боротьба за права людини втрачає свою актуальність, адже першим і головним пріоритетом постає життя людини. Рациональність подібних висновків не викликала жодних сумнівів в перші тижні карантину – багато людей, насправді дуже перейнялися проблемами виживання, котре поставили першим і головним пріоритетом забуваючи про власні бажання, про свої права, і навіть про своє власне “Я”.

Утім карантин виявився надто тривалим. Для багатьох людей, він став тяжким випробуванням – самотність, відсутність власного простору та неможливість самореалізації у багатьох традиційних для буденного життя людини ролях, породили, а якщо буди відвертими, то посилили проблему ідентичності. Хто “Я”? Яка моє роль у цьому житті? На що я можу сподіватися і що я можу знати? В Чому сенс мого життя і в чому сенс людини загалом? Всі ці традиційні, і для багатьох самоочевидні, питання почали знову повертатися у буденну свідомість та інтелектуальний дискурс. Це цілком закономірно, адже тривала самоізоляція піднесла з новою силою проблему самовизначення. В нових умовах, люди були змушені шукати “нові”, або ж вимушено програвати внутрішньо “чужі” для себе гендерні ролі. В умовах численних обмежень, такий вибір не був вільним, він підпорядковувався зовнішнім щодо людини, а часто й усього суспільства, обставинам, внаслідок чого дуже швидко призвів до різноманітних внутрішньоособистісних гендерних конфліктів. Вони зумовлені тим, що багато людей, вимушені обираючи ролі про які вони мають непогані теоретичні знання, котрі виявилось дуже складно реалізувати практично. Особливо гостро ця проблема постала міськими жінками-інтелектуалками, на яких, в нових умовах, лягли подвійні обов’язки. В умовах самоізоляції, вони продовжували програвати традиційні для себе професійні ролі, поєднуючи їх з обов’язками домогосподарок, домашніх вчителів для дітей тощо. Подвійне навантаження супроводжувалося необхідністю здобуття багатьох інших компетенцій, пов’язаних з реалізацією своєї професійної діяльності. Перманентне перевантаження, за відсутності особистого простору, призвело до посилення традиційного для транзитивних, і не тільки суспільств, внутрішньособистісного конфлікту працюючої жінки. Як відомо, він виникає у разі нерационального розподілу рольової поведінки та призводить до так званого емоційного “вигорання”, котре у більшості випадків супроводжується фізичною слабкістю та апатією, котрі гальмують самореалізацію внутрішнього потенціалу жінки. Як відомо, подібний конфлікт, часто зумовлений прагненням до соціальної респектабельності, котре нерідко породжує невпинне бажання жінки відповідати усім можливим еталонам, забираючи у неї право бути собою.

Не менш згубним для жінок, особливо в умовах пандемії, виявився й жіночий “страх успіху”. Він проявляється у готовності жінки віддавати пальму першості чоловікам, зберігаючи власну жіночність. Очевидно, що в традиційному ієрархічному суспільстві подібна поведінка жінки була схвальною і закономірною, утім в умовах, коли велика кількість людей втрачає свої робочі місця, й не завжди тимчасово, жінка, що боїться успіху, а тому перекладає на його плечі непосильні в певний час для нього завдання, втрачає розуміння реальності, а з нею і власну ідентичність. Очевидно, що в такому випадку порушується не тільки усталені соціальні та міжособистісні цінності, а й психічне здоров’я такої жінки. Вона виявляється нездатною до так званого “дорослого” життя, в якому кожна людина приймати рішення та нести за них відповідальність.

Звісно, гендерні конфлікти, котрі часто підривають здоров’я людини, стосуються не тільки жінок, а й багатьох чоловіків. Так, приміром, в умовах пандемії, найбільш гострим конфліктом обох гендерів стала “екзистенційна

криза⁹. Світ, цінності, умови життя та соціальні пріоритети швидко змінилися, що нерідко призводить до нерозуміння, або ж навпаки до розуміння важливого та маловартісного у житті людини. Утім, навіть за умови цілковитого розуміння ситуації та життєвих пріоритетів, прийняти зміни та переформатувати власне життя залишається вкрай непростою справою. Ще складнішою ситуація постає у випадках, коли люди (і чоловіки, і жінки) інтуїтивно відчують неспроможність власної ціннісно-світоглядної системи, утім не мають уявлення про напрям свого подальшого розвитку, можливості самоактуалізації тощо. Нерідко такі особистісні кризи зумовлюють тривалі депресії, котрі супроводжуються втратою власної ідентичності, а згодом і самоповаги. За таких умов, ми не можемо говорити про збереження здоров'я людини.

Загалом, попри оптимістичні і часто й критичні зауваження з приводу того, що проблема гендеру з початком пандемії йде у забуття, видаються передчасними та упередженими. Попри те, що на початках пандемії, людство дійсно зацентрувало увагу тільки на проблемах пов'язаних з захистом від вірусної інфекції, як головної умови збереження здоров'я людини, наразі немає жодних підстав очікувати згасання наукового інтересу до гендерної проблематики. Навпаки, чим довшими будуть обмеження для самореалізації особистості, тим гостріше поставатиме гендерна тематика, котра, як видається, може відійти з правової площини, набувши дещо більшої актуальності в площині психологічній.

Література:

- 1 Гоян І. М., Сторожук С. В. Гендерна рівність у транзитивних суспільствах: проблеми і перспективи // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії, 2018, № 280. – С. 18-29.
- 2 Клецина І. С. Психология гендерных отношений. Теория и практика. – СПб.: Алтейя, 2004. – 408 с.
- 3 Сторожук С., Гоян І., Федик О. Ідейні засади гендерної дискримінації // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії, 2019, № 295. – С. 40-51.

Супрун А. Г.,
Національний університет біоресурсів
та природокористування України,
alinasuprun2@gmail.com

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕДИЦИНА: ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМНОГО РОЗВИТКУ

Загальновідомо, що філософія є методологічним фундаментом для здобування медичного знання. В цьому складному процесі вона виконує функцію системного поєднання багатоманітних досліджень, які направлені на вивчення найвищої живої істоти – людини. Філософія і медицина однаково